

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

زمان پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۶/۲۲

ترور دانشمند شهید محسن فخری زاده

روشنک داورنیا^۱، داریوش داورنیا^۲

دانشجو کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه قم roashanak.davarnia@gmail.com

دانشجو کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی دانشگاه دامغان

چکیده:

ترور شخصیت‌های هسته‌ای ایران به یک سلسله ترورهای هدفمند علیه دانشمندان هسته‌ای ایران در طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ گفته می‌شود. طی این عملیات مجید شهربازی، مصطفی احمدی روشن، مسعود علی‌محمدی، داریوش رضایی‌نژاد و رضا قشقایی‌فرد به شهادت رسیدند، اما فریدون عباسی دوانی از سوءقصد، جان سالم بدر برد. عده‌ای از همراهان این افراد نیز کشته یا مجروح شدند. در سال ۱۳۹۹ با حمله‌ای مشابه، محسن فخری‌زاده نیز ترور شد و درگذشت.

اسرائیل همچنین به ترور محسن فخری‌زاده متهم شده است. یک مقام رسمی ارشد اسرائیل که سال‌ها مشغول ردگیری محسن فخری‌زاده بود چند روز بعد از ترور فخری‌زاده در مصاحبه‌ای با نیویورک تایمز اعلام نمود جهان باید از اسرائیل به خاطر کشتن فخری‌زاده تشکر کند. وزیر انرژی اسرائیل یووال استاینیتز در پی این ترور اعلام داشت ترور فخری‌زاده برای جهان مثبت است. نتانیاو نخست‌وزیر اسرائیل پس از ترور محسن فخری‌زاده مقام وزارت دفاع ایران در پیام ویدیویی گفت «طی هفته‌ی اخیر کارهایی انجام دادم که نمی‌خواهم شما را از همه آن‌ها مطلع کنم. این برای شماست، شهروندان اسرائیل، برای کشورمان، این هفته دستاوردها بود، و بیشتر هم خواهد شد». در این پژوهش به بررسی ترور دانشمند شهید محسن فخری‌زاده می‌پردازیم.

واژگان کلیدی: ترور، حق حیات، تروریست، حقوق بین‌الملل، شهید محسن فخری‌زاده.

مقدمه :

ایجاد جو ترس و وحشت با قتل و غارت‌های بی‌دلیل و نامرئی تهدید و ارباب از طریق گوناگون ترور نامیده می‌شود. و به طور کلی ترور مارکی است برای بسیج افکار عمومی علیه هر فرد یا گروه و نظام و مکتبی که در برابر آمریکا و امپریالیسم غرب به کار می‌رود. و ترور روشی نیست که همیشه به تنهایی مورد استفاده مارکیست‌ها قرار می‌گیرد بلکه به طور کشورهای سرمایه‌داری و گروه‌های راست‌گرا از همان روش و وسایل اقدام به ترور و ایجاد وحشت می‌نماید و ویژگی اصلی ترور سیر اشاعه و وحشت است. در تروریسم ترور هدف نیست بلکه وسیله‌ای است و وسیله بسیار مهم برای تحصیل وصول به هدف می‌باشد و قبل از هر چیز باید بگوئیم هر عمل خشونت‌بار ترور نمی‌باشد یعنی نباید درگیری بین دو نفر و یا دیوارهای خشونت‌بار فردی را جز این تعریف به حساب آوریم برای ایجاد یک نظام اجتماعی عاری از خشونت و ترور به جای اینکه اعمال خشونت‌بار را با مجازات و تنبیه بازداشت بدون شک سالم‌ترین اصلاح شرایط به وجود آورنده و مشروع نشان‌دهنده اعمال خشونت و ترور می‌باشد اقدام به یک عمل خشونت‌بار همیشه یک روش قانونی مشروع نیست حتی حوادث خشونت‌بار در بعضی موارد از کشورها می‌تواند به عنوان یک وسیله کنترل و یا یک وسیله تغییرات سیاسی به کار می‌رود. و تلاش‌های جهانی برای مبارزه با ترور مسأله را با کنار گذاشتن این و چه کار با اهداف سیاسی مورد ارزیابی قرار داده و از نظر حفظ نیروی حاکم و موقعیتشان مورد توجه قرار می‌دهد.

تاریخ معاصر ایران بدون شک پیچیده‌ترین دوره تاریخی این سرزمین است زیرا در این دوره جامعه ما با تبعیت از تحولات بین‌المللی تن به شدیدترین دگرگونی‌ها در تمامی زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی داد.

تا سال‌های اول قرن بیستم سازمان اجتماعی و ساختار سیاسی کشور هنوز مبتنی بر علائق قومی، قبیله‌ای و احساسات و باورهای سنتی بود در این سال‌ها فقط یک‌پنجم از کل جمعیت ده میلیونی کشور در شهرها زندگی می‌کردند، در حالی که ماکس وبر جامعه‌شناس آلمانی یکی از شرایط توسعه‌پذیری اقتصادی را حجم بالای شهرنشینی می‌داند. نه تنها پائین بودن سطح شهرنشینی بلکه ایران در دوره مورد مطالعه هیچکدام از شرایط توسعه‌یافتگی و تحول‌پذیری سیاسی اقتصادی را نداشت. دورافتادگی شهرها با شرایط اقتصادی فرهنگی متقارن و حتی متضاد و جدائی شهر از روستا و جدائی مردم از یکدیگر پائین بودن سطح فرد اجتماعی –

بی تفاوت بودن نسبت به نوع و رفتار حاکمیت نگرش تقدس آمیز نسبت به شاه و حاکم و بی رقیب و معارض بودن شاه، سست بودن عوامل همبستگی ملی و حاکم بودن عواطف بیگانه گریزی در میان مردم و حکومت کشور ما را در یک محیط مسدود و شرایط محدود قرن توده ها و شهرها موجب شده بود تا حس مشارکت پذیری و تحول خواهی در میان ما رشد نکند اما این شرایط بر سرعت متحول گردید زیرا تحولات سریع سرمایه داری در غرب و بروز انقلاب پروژا و دموکراتیک و اصلاحات اجتماعی، مذهبی به صنعتی طی قرن نوزدهم دنیای غرب را با کمبود مواد خام و بازار فروش کالا روبرو کرد.

۱- واژه ترور و تروریسم :

ترور واژه ای سیاسی است که اهداف سیاسی را تعقیب می کند بنابراین تروریسم به عنوان یک مکتب خود را مجاز می داند، برای رسیدن به اهداف خود از هر وسیله و هر شیوه ای بهره گیرد. در لغت نامه روابط بین الملل ذیل کلمه «Terrorism» آمده است که «ترور و تروریسم به فعالیت های بازیگران دولتی و غیردولتی که شیوه و تمهیدات خشن را در اعمال خود برای رسیدن به اهداف سیاسی به کار می برند اطلاق می شود. همه منابع اذعان دارند که ترور یک اقدام سیاسی برای نیل به اهداف سیاسی است اما نوع این اقدام اهمیت چندانی ندارد ممکن است یک قهرمان فریب خود را و یا یک سرمایه دار رقیب خویش را با کشتن از سر راه خود بردارد. این اقدام تروریست گرچه به عنوان عملی تروریستی شناخته شده است. ترور دو حالت دارد : در حالت اول شخص یا اشخاصی با انگیزه سیاسی کشته می شوند تا مانع یا موانعی از سر راه هدفی سیاسی برداشته می شود؛ حالت دوم عبارتند از : احساسات و عکس العمل هایی که این ترور در جامعه به وجود می آید. از نظر لغوی این ترور نیز ترور «Terror» یا «Terrou» به معنی حاکم شدن شرایط ارباب و دلهره در جامعه است، اما عملاً ترور به معنی کشتن مصطلح شده. زیرا ترور موفق به تروری اطلاق می شود که مضروب با ضربه جناب به قتل می رسد. مضافاً این که نوع حربه اهمیت ندارد البته در این جا مراد ترور سرخ است یعنی تروری که با کمک اسلحه اعم از سرد و گرم و به قصد کشتن صورت می گیرد که گاهی ممکن است منجر به قتل نشود که در این صورت ترور ناموفق نامیده می شود. اما در هر حال صورت منظور از ترور به کارگیری هر وسیله ابزار و شیوه ای جهت حذف فیزیکی رقیب یا رقبای صحنه سیاست است این وسایل می تواند شامل سلاح های سرد و گرم شود جستن از سموم مختلف

تصادم‌های ساختگی و ... حتی مواردی جزئی وجود دارد که شخص در نتیجه تهدید شخصی دیگری مجبور به خودکشی شده است (میلتر نیز از این نوع استفاده می‌کرده است). گاهی تبعید کردن مخالفین که باعث دور کردن آنان از صحنه سیاست می‌شود به حساب ترور می‌گذارند.

ترور سرد مثل جنگ سرد شیوه جدید از ترور است که معمولاً تعقیب کیفری ندارد، در این نوع ترور عامل ترور با هیاهو، جنجال و تبلیغات از طریق رسانه‌های حجمی و انتشار مقاله و کتاب و حتی ساختن فیلم‌های جعلی رقیب را متهم به اعمالی می‌کند که پایه و اساس واقعی ندارد این تهمت‌ها می‌تواند شامل مصرف مواد مخدر، روابط نامشروع، رشوه‌دهی و رشوه‌گیری و ... می‌باشد. ممکن است این شیوه یعنی ترور سرد در رقابت‌های اقتصادی، ورزشی و هنری نیز به کار گرفته شود، اما همان‌طور که می‌دانیم ترور عمدتاً باید هدف سیاسی را تعقیب کند.

۲- دوران تاریخی ترور :

دوره اول : تا آن‌جا که تاریخ به یاد دارد نخستین اقدام تروریستی منسوب به فیثاغورث ریاضیدان و فیلسوف مبارز یونانی در قرن ششم پ، م است ولی که سخنگوی جناح آریستوکرات بود به دنبال مبارزه با ملامس رهبر جناح دموکرات و قبول شکست از آتن فرار کرد و در سیسیل در جنوب ایتالیا مقیم گردید.

جنوب ایتالیا در آن زمان جزء متصرفات یونان بود فیثاغورث با تشکیل گروه‌هایی در جنگل‌های سیسل و تعلیم خرابکاری به جوانان طرفدار خود آنان را برای مقاله با دموکرات‌ها به آتن اعزام می‌کرد.

ترور نشانه ضیافت اصلاحگر یونانی در سال ۳۶۱ پ. م به دست آریستوکرات‌ها و مسموم کردن سقراط به دست حاکمان حزب دموکرات در سال ۳۹۹ یا ترور ژولیوس سزار امپراطور رموم توسط کاسیوس در سال ۴۴۴ پ. م و قتل خسرو پرویز سامانی توسط درباریان به سال ۶۲۸ و قتل خلفای عباسی و شاهزادگان سلجوقی حتی طی جنگ‌های صلیبی به دست فدائیان اسماعیلیه و یا ترور هانری چهارم و ... همه و همه از جمله ترورهایی بوده‌اند که اهداف سیاسی را دنبال می‌کرده‌اند. فدائیان اسلامیه به چند دلیل در تاریخ اروپا شهرت دارند :

اول این که اینان همزمان و معارض سلجوقیان بودند و سلجوقیان در واقع ایزکسوحضم امپراتور روم شرقی به شمار می آمدند و از سوی دیگر رقیب میلیون در شامات بودند.

اسماعیلیه نقش مهمی در جنگ های صلیبی داشتند زیرا هم خلفای عباسی و هم شاهزادگان سلجوقی و گاهی نیز امرای صلیبی را ترور می کردند و در واقع نقش متعادل کننده قدرت را بازی می کردند. به این علت و نیز به جهت آن که عقاید اسماعیلیه به عنوان یکی از فرق شیعه به مورخین غربی اهمیت فوق العاده ای را برای آنان قائلند.

دوره دوم : این دوره از انقلاب کبیر فرانسه شروع می شود با انقلاب فرانسه ترور به عنوان یکی از واژه جدید وارد قاموس سیاست شده است می توان ادعا کرد که اصطلاح ترور با انقلاب فرانسه شناخته شد. به طور کلی ترور و انقلاب به ظاهر مفهوم غیر قابل تفکیک جلوه کرده اند.

فرهنگ علوم سیاسی معتقد است که Terror یا Terreur به معنای ترس است در تاریخ انقلاب کبیر فرانسه واژه ترور معنای خاصی یافت که دو منظور را افاده می کرده نخست به معنای اتخاذ تدابیر و روش های سرشمانه علیه ضد انقلاب است، دوم نام دوره ای است که از انقلاب که در آن ژاکولن ها به عنوان خشن ترین جناح انقلاب قدرت را به دست می گیرند و با دایر کردن دادگاه های انقلابی و به راه انداختن یک شبکه اطلاعاتی و جاسوسی رفتن، غارت، تبعید و مصادره اموال جو ترس ارباب وحشت و دلهره را حاکم جامعه می کنند. به همین دلیل سال های بین ۱۷۹۲ تا ۱۷۹۵ معروف به حکومت ترور می شود.

با تشکیل کنگره دین در قرن نوزدهم و اشاعه جنبش های آزادی بخش و وحدت طلبانه موج ترس سراسر اروپا را فرا گرفت جنبش کاربونی ها در ایتالیا و جنبش بورشن شاست انجمن دانشجویان وحدت طلبی آلمان در دانشگاه این سی جنبش دانشجویی یوگاسلاو برای کسب استقلال عربستان بزرگ به وجود آمدند.

رفته رفته ترور سازمان یافتگی بیشتر یافت و تروریسم به عنوان یک نگرش سیاسی در کنار نظرگاه های دیگر مثل نیجلیسم و آنارشسیسم قرار گرفت. زادگاه اصلی تروریسم روسیه قرن نوزدهم بود زیرا جنبش های دانشجویی ضد استبدادی با انگیزه های آنارشسیسی، سوسیالیستی و مارکسیستی یکی از نزدیک ترین راه های رسیدن به مقصد سیاسی خود را ترور شخصیت بلند پایه اساسی و سیاسی می دانستند، در حالی که ثابت شد ترورها سیاسی فردی هیچگونه موفقیتی در بر ندارد.

احتمالاً پیامدهای معین موج تروریسم بود که نخستین ترور سیاسی را در تاریخ معاصر ایران با ابعاد وسیع تر موجب گردید چنانچه میرزا رضای کرمانی در ۱۷ ذی القعدة ۱۳۱۳ ناصرالدین شاه را در جوار حضرت عبدالعظیم نقش بر زمین کرد و جامعه ما را با فرهنگ ترور و تروریسم آشنا نمود به همین دلیل بعد از این واقعه شاهد ترورهای مکرر در صحنه سیاست داخل ایران هستیم. مثل ترور میرزا علی اصغر خان اتابک در حالی که ایران قبلاً ترورهای سنتی را با رگ زدن امیرکبیر و خفه کردن قائم مقام تجربه کرده بوده است. در هر حال ترور سرخ میراث فرهنگ نظام سرمایه داری است که از جامعه اروپا و از دروازه روسیه وارد ایران شد. محمدرضا آشتیانی زاده در بخشی از خاطرات خود تحت عنوان کمیته مخابرات می گوید: قبل از انقلاب مشروطه بمباندازی و ترور در ایران معمول نبود و ایرانی ها به طور کلی از موضوع ترور و تروریسم آگاهی نداشتند.

دوره سوم: در این دوره با قدم نهادن به ترور از دو ویژگی برجسته نسبت به گذشته برخوردار می شود. اول اینکه ترور تحت عنوان تروریسم به عنوان یک طرز تفکر و به مشابه یک نوع اندیشه سیاسی مورد توجه محافل سیاسی قرار می گیرد و از سازمان یافتگی قابل ملاحظه ای برخوردار می شود. مهم تر اینکه تروریسم به کمک فنون و ابزار جدید در اردوگاه های پنهانی تحت تعلیمات پیشرفته قرار می گیرد.

و با شیوع مارکیسم و سوسیالیسم، تروریسم به عنوان یک اقدام انقلابی مشروعیت سیاسی پیدا می کند دوم اینکه تروریسم بعد از جنگ جهانی دوم و خصوصاً از دو دهه گذشته یکی از مهم ترین مباحث در دنیای سیاسی شده و به عنوان نقطه عطفی در سیاست خارجی برخی از دولت ها مورد توجه قرار گرفته است. به طوری که دولت ها با سرمایه گذاری قابل ملاحظه ای در پی اعمال شیوه های تروریستی برای حل مشکلات سیاسی خود با دولت های دیگر بوده اند و این اقدام را با دلایل برای خود و دیگران توجیه می کنند. بدین ترتیب تروریسم دولتی پا به عرصه وجود گذاشت و شکل بسیار خطرناکی به سیاست خارجی و روابط بین المللی را به خود جلب می کند.

در سال ۱۹۸۹ در چهل و چهارمین اجلاس سالانه جمع عمومی سازمان ملل تحت موضوع تروریسم در کمیته ششم این جمع که به کمیته حقوقی شهرت داشت مورد بحث داخلی در نظر نمایندگان کشورها از جمله هیأت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت.

کشورهای غربی با هرگونه ترور و تروریسم و تحت هر عنوانی و به هر دلیل مخالفت می‌کردند و اعتقاد داشتند که تروریسم دولتی باعث بروز اختلال در نظم جهانی و سیاست بین‌المللی شده است و بایستی دولت‌های ضد تروریسم ضمن تحریم و تقبیح این عمل تروریسم را از سیاست خارجی خود حذف کنند. در مقابل کشورهای انقلابی و طرفدار جنبش‌های آزادی بخش و غیرمتعهد ضمن محکوم کردن اصل تروریسم دولتی اعتقاد داشتند بایستی بین تروریسم و حرکت‌های آزادی بخش کشورهای تحت سلطه امپریالیستی تفاوت قائل شد، زیرا علت‌های زیر نفوذ قدرت‌های جهانی برای رسیدن به استقلال و حاکمیت ملی خود مجاز هستند. به شیوه‌های انقلابی متوسل شدند. وانگهی سازمان‌های جهانی بایستی تعریفی جامع از تروریسم ارائه دهند و سپس دلایل تروریسم را بررسی می‌کنند و ریشه‌های توسعه تروریسم را خشک کنند و نیز به تروریسم به‌عنوان معلول مورد توجه شود. دایره‌المعارف بریتانیکا ذیل اصطلاح **Terrorism** آورده است: تروریسم را می‌توان به مشابه کاربرد و یا خشونت علیه اشخاص یا اموال یا برای ارباب و داشتند حکومت‌ها سازمان‌های اسمی یا جمعیت غیرنظامی یا اهدافی سیاسی مذهبی و یا اجتماعی تلقی کرد. همین منبع می‌افزاید: آنچه تروریسم معاصر را مشخص تر می‌کند محرک‌های قوی یا اهداف آن‌ها نیست بلکه بیشتر حد و میزان دخالت و درگیری دولت‌ها در آن است که اعمال وسیعاً مخرب و سازمان‌یافته‌ای را علیه ملت‌ها و حکومت‌های معارض به کار می‌برند. اصطلاح جدیدی به نام تئاتر ترور و به موضوعی اطلاق می‌شود که عرفش سرزنش رسانه‌های حجمی است زیرا این رسانه‌ها اقدامات تروریستی را با آب و تاب به تمام مطرح می‌کنند. کنوانسیون مبارزه با تروریسم که در سال ۱۹۷۶ در وین تشکیل شد دولت‌های اروپائی را موظف به همکاری مشترک جهت مبارزه با تروریسم کرد.

۳- ترور دانشمند هسته‌ای:

احتمالاً منطق این مثلث در ارتکاب جنایت حاضر، این بوده است: یا ایران واکنش سخت نشان خواهد داد که در این صورت، توانسته‌ایم ایران را وارد فاز تقابل کنیم و احیای برجام و مذاکرات احتمالی و رفع تحریم‌ها و ... به حاشیه می‌رود و یا ایران وارد این بازی تعریف شده نمی‌شود که در این صورت، مهره‌ای کلیدی را از دست داده بدون آن که پاسخی بدهد.

ترور دکتر محسن فخری زاده، دانشمند شهید هسته‌ای ایران بسیار شوک‌آور بود و از ابعاد مختلفی می‌توان آن را مورد بررسی قرار داد؛ از جمله :

(۱) شهید فخری زاده چندان مشهور بود که دو نخست‌وزیر فعلی و پیشین اسرائیل، از او به اسم، یاد کرده بودند و ایهود اولمرت نیز علناً گفته بود که فخری زاده، مصونیتی ندارد. شهید فخری زاده، شاید از تمام دانشمندان هسته‌ای که قبل از این ترور شده، کلیدی‌تر و دانشمندتر بود. او حتی در زمینه تجهیزات پزشکی نیز دانشمندی کارآمد بود و برای اولین بار بعد از ترورش اعلام شد که کیت ایرانی تشخیص کرونا محصول او بوده است.

حال سؤال این است که چرا حفاظت شخصیتی که رسماً از سوی اسرائیل به‌عنوان هدفی غیرمصون اعلام شده بود، بدان حد ناکارآمد بوده است که یک گروه تروریستی در حوالی تهران به راحتی او را هدف قرار می‌دهند و می‌گیرند؟

آیا بعد از ترورهای پیشین دانشمندان هسته‌ای، نباید ارتقائی جدی در زمینه امنیت افرادی که در معرض ترور هستند، صورت می‌گرفت؟ این که یک یا چند نفر مسلح داخل خودروی فرد بنشینند، الزاماً ایجاد امنیت نمی‌کند، چراکه ترورها بر اساس اصل کمین و غافلگیری صورت می‌گیرند و عمدتاً کاری از دست محافظین بر نمی‌آید و ای بسا خود آن‌ها نیز قربانی شوند.

(۲) حوادثی مانند خرابکاری در نطنز، سرقت اسناد هسته‌ای توسط اسرائیل و ترور دانشمندان هسته‌ای، قاعدتاً نمی‌تواند بدون بهره‌گیری از عوامل نفوذی در دستگاه‌های مرتبط صورت بگیرد. در همین فقره اخیر نیز اطلاعات تیم ترور به حدی دقیق و بروز بود که می‌دانستند فخری زاده دقیقاً با چه خودرویی، در چه ساعتی و از کدام یک از دو ورودی شهر آبسرد وارد می‌شود و بر همین اساس، وانت پر از مواد منفجره را در مسیر حرکت وی پارک و خود نیز همانجا کمین کرده بودند.

زمان آن رسیده است که موضوع "نفوذ" به‌صورت جدی‌تری مورد توجه قرار گیرد.

(۳) این ترور از نظر زمانی و سیاسی نیز هم حائز اهمیت است. با شکست تندروترین رئیس جمهور تاریخ آمریکا، دو پایتخت در خاورمیانه به شدت مضطرب شدند : تل‌آویو و ریاض.

در همین چند هفته‌ای که از شکست انتخاباتی ترامپ می‌گذرد، بسیاری از تحلیلگران معتقد بودند که تا قبل از انتقال قدرت در آمریکا، اقدامی علیه ایران صورت خواهد گرفت (که محقق شد). حتی برخی بر آن بودند که ممکن است حمله‌ای نظامی هم در

میان باشد تا قبل از روی کار آمدن "جو بایدن" در ژانویه ۲۰۲۱، تنش بین ایران و آمریکا به حدی بالا برود که هیچ دورنمایی از بهبود ولو نسبی روابط دو کشور متصور نباشد.

کاستن از تنش بین ایران و آمریکا، نگرانی مشترک اسرائیل، عربستان و عوامل نفوذی آن‌ها در داخل است که حیات و منافع خود را در ضعف ایران می‌دانند. از این رو می‌توان نه بر اساس داده‌های اطلاعاتی (که هنوز موجود نیستند و ای بسا هیچگاه هم اعلام نشوند) بلکه بر پایه تحلیل‌های کلان‌چنین گفت که مثلث "اسرائیل، عربستان و جریان نفوذ در ایران"، پشت ترور شهید فخری‌زاده هستند. احتمالاً منطق این مثلث در ارتکاب جنایت حاضر، این بوده است: یا ایران واکنش سخت نشان خواهد داد که در این صورت، توانسته‌ایم ایران را وارد فاز تقابل کنیم و احیای برجام و مذاکرات احتمالی و رفع تحریم‌ها و ... به حاشیه می‌رود و یا ایران وارد این بازی تعریف‌شده نمی‌شود که در این صورت، مهره‌ای کلیدی را از دست داده بدون آن که پاسخی بدهد.

جالب اینجاست که چند ساعت بعد از ترور شهید فخری‌زاده، عده‌ای مقابل نهاد ریاست جمهوری جمع شده و خواستار اخراج بازرسان آژانس و اجتناب دولت ایران از هرگونه مذاکره شده‌اند. بر اساس این تحلیل می‌توان گفت که اگر ترامپ برنده انتخابات می‌شد، شهید فخری‌زاده دست کم در این مقطع زمانی هدف حمله تروریستی قرار نمی‌گرفت چرا که مضطربان منطقه که تمام توان‌شان را مدیون پدر اجاره‌ای‌شان، یعنی آمریکا هستند، می‌ترسند که با تنش‌زدایی نسبی بین ایران و آمریکا، در برابر قدرت قدیمی منطقه، تنها شوند و ناگزیر از ادای احترام، انتقام سخت، باید استراتژیک باشد.

۴- دین و ترور :

رابطه بین دین و ترور از مدت‌ها پیش یک موضوع نگران‌کننده بوده است. باتوجه به ادیان آسمانی خواهیم دید که در این ادیان حق و باطل موجود بوده و مبارزه‌ای نیز بین این دو طرف وجود داشته و دارد بنابراین در ریشه عملیات خشونت‌بار تفاوت‌های فاحشی وجود دارد.

منبع اصلی از اعمال خشونت که دارای ظاهری مذهبی هستند دین نمی‌باشد. البته ممکن است این‌گونه عملیات تحت نام دین انجام می‌گیرد. به‌عنوان مثال، می‌توان به تروریسم یهودی، جنگ‌های صلیبی و یا عملیات برده داری مغربی‌ها که با کمک کلیسا در آفریقا به راه انداختند و نیز اشتغال خاور دور و آمریکا اشاره کرد.

باتوجه به اشغال بخش عظیمی از سرزمین‌های اسلامی به وسیله دشمنان اسلام و اینکه امروز حتی برخی از کشورهای اسلامی مستقل به‌وسیله رژیم‌های دست‌نشانده اداره می‌شوند. نهضت‌های آزادی بخش اسلامی عملیات تلافی‌جویانه اقدامات اشغال‌گرانه و استعمارگرانه غرب در ۲۰ سال قبل می‌باشد.

در عصر حاضر نهضت‌های اسلامی رادیکال، اغلب دست به اعمال خشونت بار زده و برای این عملیات خود نیز دلایلی از قرآن اراده می‌دهند انقلاب ایران، رزمندگان صحرا، مقاومت اریتره، مجاهدات افغانی اخوان‌المسلمین و نهضت آزادی‌بخش فلسطین، از جنبش‌های اسلامی بوده و بر علیه دشمنان عملیات نظامی و چریکی ترتیب می‌دهد. مخالفت با غفلت آزادی بخش اسلام به معنی قبول مشروعیت جنایات ۲۰۰ ساله غرب می‌باشد.

کسی که در مفهوم مطلق مخالفت خشونت می‌باشد امروزه نیز ضد خشونت‌های اسلامی بوده و امتیازی به خشونت چندین سال گذشته خواهد داد جریان، استفاده از قوه تهویه برای بازپس‌گرفتن حقوقی که با استفاده از قوه تهویه غصب و اشغال شده بود، می‌باشد. منطق اصلی نهضت‌های آزادی‌بخش اسلامی از این عبارت است. با استفاده از قوه تهویه اقدام به غضب حقوق دیگران و اشغال اراضی بخش اسلامی مردود است. رابطه بین دین و ترور در این است که با یک سری محدودیت‌هایی وجود دارد که این را هم توضیح خواهیم داد.

۵- بررسی ترور دانشمند هسته ای در متون دینی :

باید گفت آری. خشونت در اسلام مشروع است اما محدودیت‌هایی وجود دارد. خشونت آخرین راه چاره است و از یک حس سادیسیم و یا علاقه سرچشمه نمی‌گیرد.

دین مبین اسلام با ناحقی و بی‌عدالتی را یک فرضیه دینی می‌داند، حکم کسی که در مقابل ناحقی‌ها سکوت می‌کند شیطان بی‌زبان است و مسلمانان را مجبور به مقابله با ناحقی‌ها می‌کند یک مسلمان در مقابل هر نوع بی‌عدالتی و ناحقی مجبور به مداخله می‌باشد. اگر این امر امکان‌پذیر نباشد اخطار شفاهی از فریضه‌های مسلمانی است. اگر قدرت انجام این فریضه را نیز نداشته باشد باید از ته قلب نسبت به ناحقی احساس بغض و نفرت نماید. فریضه سوم برای کسانی است که ایمان ضعیفی دارند.

میدان مسئولیت مسلمانان تمام مسلمانان تمام کره زمین را در بر می‌گیرد، زیرا یک مسلمان خود را بنده عاجز و در عین حال خلیفه‌الله می‌داند. مسلمانان در روی زمین موظف به حفظ پنج اصل که شامل امنیت جان، مال، ناموس، ایمان و عقل افراد است. جان، مال، ناموس ایمان و عقل هر انسانی قابل احترام است.

کسی نمی‌تواند از طریق غیر قانونی این امنیت پنج گانه را مورد تجاوز قرار دهد اسلام حتی در زمان جنگ نیز جان مردمی را که با اسلحه به مقابله با آنان برنخاسته‌اند و حفظ کرده و به منازل، کلیسا، و کنیه آنان بی‌حرمتی نکرده مال و ثروت آنان را به یغما نبرده و باغ و مزارعشان را تخریب نکرده است.

۶- فعالیت بر ضد ترور :

در سال‌های اخیر در جهت آغاز فعالیت جهانی بر ضد ترور و وحشت یک سری پیشنهادات قابل بحث مطرح گردید بر اساس اطلاعات به دست آمده آمریکا در آمریکای مرکزی و آفریقا صاحب چندین مراکز آموزشی ترور بوده و تروریست‌های این نوع مراکز از طرف دولت آمریکا حمایت و تغذیه می‌شوند. یک نوع جنبش تروریستی که نمونه آن را در اکتبر ۱۹۸۵ مشاهده کردیم موجب سرنگونی دولت ایتالیا شده و مسأله از این جهت سرآغاز بحث جدیدی شده است.

به منظور نشان دادن رابطه آمریکا با ترور باید نمونه‌های بی‌شماری از حمایت بی‌چون و چرای رژیم نظامی و دیکتاتوری اغلب کشورها و از جمله اسرائیل و آفریقای جنوبی از طرف آمریکا را ذکر کرد.

هم اسرائیل و هم رژیم در اقلیت سفیدپوستان و نژادپرستان آفریقای جنوبی تهدیدکنندگان منافع انگلستان و آمریکا را تروریست قلمداد کرده و در این اتهامات برای خود به فکر جستجوی پشتیبان می‌باشند.

برگزاری یک کنفرانس جهانی به منظور مقابله با تروریسم از طرف اسرائیل نیز بیان این واقعیت می‌باشد. از این بحث و گفتگوها که به سردرگمی آمریکا در جریان می‌باشد ضمن اینکه به عنوان وسیله‌ای برای مخفی نگه داشتن ترور سازمان یافته از طرف آمریکا و یا مشروع نشان دادن آن به کار می‌رود. از طرفی نیز نهضت‌های اسلامی به عنوان (جنبش‌های تروریستی) مورد محکومیت قرار می‌گیرد. ترور جنگ محدودی است که سرآغاز جنگ جهانی سوم که هنوز اعلام نشده محسوب می‌گردد.

بلکه هم نام جنگ استقلال طلبانه کشورهای جهان سوم بر ضد استعمار و کشورهای امپریالیست است. در چنین صورتی و در این مفهوم منفی جلوه نمودن تروریسم در یک لحظه نباید کاری چندان آسان باشد. تروریست‌ها علی‌رغم اینکه عامل حوادث خونین می‌باشند، از مصمم بودن خود در ادامه شخصیت فاعل عملیاتی سخن می‌گویند.

حوادث ترور و وحشت از این پس در شکل هیجانانگیزانه ده سال پیش تجلی نمی‌شود. لیلیا خالد چریک مشهور سال ۱۹۶۹ هنوز خط قبلی خود را حفظ کرده او می‌گوید پرسش نیز باید یک چریک واقعی باشد. البته کسی را نمی‌توان مشاهده نمود که دزدی و راهزنی را عمل مشروع و قانونی بداند و یا کسی هم وجود ندارد که برای فدائیان بهشت حسن صباح مدیحه‌سرایی می‌کند. اما در جریان مذاکرات پیرامون ترور نشان دادن رزمندگان آزادی که بر علیه رژیم و دیکتاتوری دست نشانده مبارزه می‌کنند.

مبارزات دفاع مشروع مردم در جنگ‌های آزادی خواهانه بعنوان تروریست و تروریسم خیال نمی‌کند مورد قبول قرار گرفته و نسبت به این نوع طرز تفکر احترامی قائل بود. خلاء در قدرت مرکزی، علل اقتصادی، بحران‌های اخلاقی، ضعف اعتقادات دینی و مذهبی، بیکاری و استعمار آزادی و ...، و هر حادثه اجتماعی غیر مثبت توده‌ها را به سوی ترور جذب می‌کند در چنین صورت عملیات خشونت‌بار با وجهه تبلیغاتی در دستور کار قرار خواهد گرفت. زیرا توطئه و نقشی نیست که نتوان آن را با قوه تهدید به هم زد. وقتیکه شدت و خشونت برای بار اول خود را نشان داد. دیگر شکل خواهد بود که بتوان حق را از ناحق تشخیص داد برای اینکه در

چنین مواقعی همه برای حقدار نشان دادن خویش انبانی از دلیل و برهان ارائه خواهد داد. این بدان معناست که نباید با تروریسم جهانی مبارزه کرد اما این مبارزه از نظر عدم در گرداب استراتژی‌های سیاسی و نظامی یک سری از کشورها حائز اهمیت است. مسأله روش به کار رفته در مبارزه با ترور جهانی هنوز به راه حل اساسی نرسیده است. قراردادهای منع آزمایش سلاح‌های هسته‌ای، توافقنامه‌های ضد تسلیحاتی فضا، تفاهم‌نامه‌های مربوط به مبادله مخربین و عدم تشخیص و تعیین نقطه نظر مشترک در مقابل هواپیما ربائی، از عوامل مشکل‌کننده حل مسأله مذکور می‌باشد.

در وضعیت فعلی ترور به صورت حربه‌ای مؤثر در مقابل مخالفان دشمنان درآمده است. جنبش‌های سازمان‌یافته ترور دولتی نسبت به اعمال خشونت گروه‌های پراکنده تروریسم از نظر قدرت و نفوذ به مراتب در سطح بالائی قرار داد. در مبارزه با ترور مسائلی از قبیل رفع نامتعادلات جغرافیایی و منطقه‌ای پیشرو ترور اصلاح ارزش‌های اخلاقی و بافت اجتماعی جامعه و تضمین آزادی‌های مذهبی و وجدانی دارای اهمیت ویژه‌ای هستند.

مادامی که استعمار زیاد می‌شود و در محیط ناامن جهانی افزایش می‌یابد و در مداخلات خارجی قطع نمی‌شود و آزادی‌های فردی و اجتماعی سرکوب می‌گردد. تروریسم نیز به همان نسبت تشدید می‌گردد. ترور موجودیت و قدرت خود را نه از مایه اصلیش بلکه از شرایط و محیط خارجی کسب می‌کند آن دسته از اعمال تروریستی که در نتیجه انحرافات فردی به وجود آمده باشد چنان بادوام و پابرجا نخواهد بود.

اگر منبع اصلی ترور عکس‌العملی در مقابل بی‌عدالتی و ناحقی‌ها باشد راه میان بر برای از بین بردن ترور برچیدن بی‌عدالتی‌ها و ناحقی‌ها است زیرا یک وضعیت کاملاً برعکس، به معنی به تأخیر انداختن ترور و پذیرش آن به صورتی کاملاً شدید خواهد بود.

نتیجه گیری :

در میان تمام قاره‌های دنیا و تمامی اقشار ترور حرف اول را می‌زند چون با یک هدف سیاسی آغاز می‌شود و تروریسم‌ها برای رسیدن به اهداف خود که همان نابود کردن دیگران می‌باشد دست به ارتکاب این جرم می‌زنند و از هر وسیله برای ترور استفاده می‌نمایند.

برای مبارزه با ترور راه‌حل‌های زیادی پیشنهاد شده است ولی متأسفانه هیچکدام کارساز نبوده‌اند و در مبارزه با ترور مسائلی از قبیل رفع نامتعدلات جغرافیایی و منطقه‌ای پیشرو ترور اصلاح ارزش‌های اخلاقی و بافت اجتماعی جامعه و تضمین آزادی‌های مذهبی و وجدانی دارای اهمیت ویژه‌ای هستند. باید کوشید تا با تروریسم‌های جهان مبارزه کرد و آنها را محکوم به اعدام نمائیم.

منابع فارسی :

[۱] لیا، آمان ای. و عمر زد (۲۰۱۳). سواستفاده از نظارت و رتار انحرافی در محل کار: نقش واسطه در کار و خانواده. مجله منابع انسانی و یادگیری بزرگسالان، ۹(۲)، ۱۳۰-۱۲۴.

[۲] اپلبام، جی، اچ. لاکون. جی. دی. و ماتوسک. ای (۲۰۱۵). رفتار های مثبت و منفی در محیط کار: علل، تاثیرات و راه حل ها. آموزش صنعتی و بازرگانی، ۴۷(۴)، ۱۶۵-۱۷۳.

[۳] بال، جی. ای. تروینو. ال. کی. و سیما اچ، پی (۱۹۹۴). مجازات عادلانه و ناعادلانه: تاثیرات بر عملکرد تابع و تابعیت. مجله آکادمی مدیریت ۳۷(۲): ۳۱۸-۲۹۹.

[۴] بارون، آر. ای. (۱۹۹۴). تنظیمات فیزیکی محیط کار: تاثیر بر عملکرد وظیفه، روابط بین فردی و رضایت شغلی. در بی. ام استاو و ال. ال کیومینگر (ای دی اس). تحقیق در مورد رفتار سازمانی، جلد ۱۶، صفحه ۱-۴۶.

[۵] دار اونگ لین، دی و آنجلینا، تی. (۲۰۱۵). تاثیر ضعیف شدن رفتار اجتماعی همکاران بر رفتارهای شغلی کارکنان، مجموعه مقالات کنفرانس بین المللی آکادمیک استانبول، اتانبول، ترکیه.

[۶] فرگوسن ام و باری بی. (۲۰۱۱) میدانیم که چه کرده اید: تاثیرات انحراف بین فردی بر افراد حادثه دیده. مجله روانشناسی بهداشت حرفه ای ۱۶(۱): ۸۰-۹۴

[۷] گرینویچ سی تی: جی ای آی پرس. بارون آر. ای و ریچاردسون. دی، آر (۱۹۹۴). انسان پرخاشگر (دومین). نیویورک: پلنوم.

[۸] جانگ اچ. اس و یون، اچ. اچ (۲۰۱۲) اثرات هوش هیجانی بر رفتارهای ضد تولید و رفتارهای سازمانی شهروندان در میان غذا و نوشیدنی کارمندان یک هتل لوکس. مجله بین المللی مدیریت مهمانوازی، ۳۱(۲): ۳۶۹-۳۷۸.

[۹] لینگز، ای و گرینلی، جی. (۲۰۱۰) بازارگرایی داخلی و رفتارهای بازار محور. مجله مدیریت خدمات، ۲۱(۳): ۳۲۱-۳۴۳.

[۱۰] متیوز ان. (۱۹۹۶). فرانسیس باکون: تاریخچه یک شخصیت ترور شده. نیو هاون سی تی: انتشارات دانشگاه یال.

منابع انگلیسی :

- [1] Ahman, A. & Omar, Z. (2013). Abusive Supervision and Deviant Workplace Behavior: The Mediating Role of Work-Family Conflict. *Journal of Human Resource & Adult Learning*, 9(2), 124-130.
- [2] Appelbaum, S.H.; Iaconi, G.D. and Matousek, A. (2015). Positive and negative deviant workplace behaviors: causes, impacts, and solutions. *Industrial and Commercial Training*, 47(4), 165 - 173.
- [3] Ball, G. A.; Trevino, L. K. & Sims, H. P. (1994). Just and unjust punishment: Influences on subordinate performance and citizenship. *Academy of Management Journal*, 37(2): 299 - 318.
- [4] Baron, R. A. (1994). The physical environment of work settings: Effects on task performance, interpersonal relations and job satisfaction. In B. M. Staw & L. L. Cummings (Eds.), *Research in organizational behavior*, Vol. 16, pp. 1-46.
- [5] Dar Ong Lin, D. and Angeline, T. (2015) The Effects of co-workers' social undermining behavior on employees' work behaviours, *Istanbul International Academic Conference Proceedings*, Istanbul, Turkey.
- [6] Ferguson, M. and Barry, B. (2011). I know what you did: The effects of interpersonal deviance on bystanders. *Journal of Occupational Health Psychology*, 16(1): 80-94.
- [7] Greenwich, CT: JAI Press. Baron, R. A. and Richardson, D. R. (1994). *Human aggression* (2nd ed.). New York: Plenum.
- [8] Jung, H. S. and Yoon, H. H. (2012). The effects of emotional intelligence on counterproductive work behaviors and organizational citizen behaviors among food and beverage employees in a deluxe hotel. *International Journal of Hospitality Management*, 31(2): 369-378.
- [9] Lings, I. and Greenley, G. (2010). Internal market orientation and market-oriented behaviors. *Journal of Service Management*, 21(3): 321-343.
- [10] Mathews, N. (1996). *Francis Bacon: The History of a Character Assassination*. New Haven, CT: Yale University Press.

Assassination of scientist Mohsen Fakhri Zadeh

1.roshanak davarnia

Master student of Jurisprudence and Principles of Islamic Law .qom university Email:

roashanak.davarnia@gmail.com

2.dariush davarnia

Master student of criminal law ‘ damghan universitu

Abstract :

The assassination of Iranian nuclear figures is a series of targeted assassinations against Iranian nuclear scientists during the years 1388 to 1390. During this operation, Majid Shahriari, Mostafa Ahmadi Roshan, Massoud Ali Mohammadi, Dariush Rezaei, Nejad, and Reza Qashqaei Fard were martyred, but Fereydoun Abbasi Davani survived the assassination attempt. Some of their companions were also killed or injured. In 1399, with a similar attack, Mohsen Fakhrizadeh was assassinated and died.

Israel is also accused of assassinating Mohsen Fakhrizadeh. A senior Israeli official who had been tracking Mohsen Fakhrizadeh for years said in an interview with the New York Times a few days after Fakhrizadeh's assassination that the world should thank Israel for killing Fakhrizadeh. Following the assassination, Israeli Energy Minister Yoel Steinitz said that Fakhri Zadeh's assassination was positive for the world. "I have done things in the last week that I do not want to tell you all about," Israeli Prime Minister Benjamin Netanyahu said in a video message after the assassination of Iranian Defense Ministry official Mohsen Fakhrizadeh. "This was an achievement for you, the citizens of Israel, for our country, this week, and it will be more." In this study, we investigate the assassination of the scientist Martyr Mohsen Fakhrizadeh.

Keywords: Assassination, The right to life, terrorist, International rights, Martyr Mohsen Fakhrizadeh